

ADIM ADIM KUR'AN DİLİ'NDEN ÖRNEK SAYFALAR

ARAPÇA CÜMLE KURULUŞUNU OLUŞTURAN UNSURLAR

Arapça'da bir kelime ya isim, ya fiil ya da harftir. İsim, fiil ve harflerin bir mana oluşturacak şekilde bir araya gelmesiyle cümle oluşur. Bir cümlenin kurulması için gereken bu üç unsuru sırasıyla işleyelim:

İSİM

Canlı cansız şeylere, varlıklara ad olan ve zamanla ilgisi olmayan kelimelere isim denir. İsimler ya ma`rife (belirli) ya da nekre (belirsiz) olur.

MA'RİFE: Bir ismin başında **أَلْ** takısı bulunursa o isim belirlidir. **أَلْ** takısı alarak belirlenmiş kelimeye ma`rife denir. **الْقَلَمُ** dediğimizde herhangi değil, belli bir kalemi anlatmış oluruz:

الْقَلَمِ

الْقَلَمَ

الْقَلْمُ

Bu **أَلْ** takısına da Harf-i tarif denir. Başına **أَلْ** takısı alan bir kelimenin sonuna tenvin gelmez.

NEKRE: Eğer ismin başında harf-i tarif denen **أَلْ** takısı yoksa bu isim belirsiz herhangi bir varlığı anlatır. Bu belirsiz isme nekre denir. **قَلَمٌ** denilince belirsiz genel herhangi bir kalem anlaşılır ve son harfi de aşağıdaki örneklerde görüldüğü gibi tenvinli olur:

قَلَمٍ

قَلَمًا

قَلْمٌ

Belirsizliği, herhangiliği anlatan tenvinle bu kelime "Bir kalem" diye tercüme edilebilir.

Cümle kuruluşunda genellikle marife isim kullanılır. Bir isim ya marifedir ya da nekredir. Diğer bir ifadeyle bir ismin başında hem harf-i tarif olan (**أَلْ**) takısı hem de sonunda tenvin gelmez. Ancak bazı özel isimler ve zamirlere bitişik isimler bazen tenvin almadığı gibi harf-i tarif de (**أَلْ**) almazlar¹. Çünkü özel isim ve zamirler zaten belirli varlıklara aittir. Örnek:

بَكَرٌ
رَمَضَانٌ

عَادِلٌ
إِسْتَأْذِنُوكَ

خَالِدٌ
إِزْمِيرٌ

يُوسُفُ
مَكَّةُ

عُمَرُ
تُرْكِيَا

¹ Özel isimlerle ilgili geniş bilgi ileride gelecektir. Ancak şu kadarını şimdilik söyleyebiliriz: Dışarıdan Arapçaya giren isimler tenvin almazlar: (يُوسُفُ) Yusuf, (آدَمَ) Adem, (إِبْرَاهِيمَ) İbrahim gibi. Sonunda kapalı (ة) olan özel isimler de tenvin almazlar: (عَائِشَةُ) Aişe, (فَاطِمَةُ) Fatıma gibi. Özel isim olmayanlar alırlar: (نَافِذَةٌ) pencere gibi.

İsimlerin başında gelen **أل** takısının hemzesi, başında bulunduğu kelimeye, ya lâm harfi okunmadan şeddeli ya da lâm'a cezim verilmek suretiyle birleşir: (الشَّمْسُ) ve (القَمَرُ) gibi. Bilindiği gibi tecvit ilminde buna idgâm-ı şemsiye ve izhâr-ı kameriye adı verilir. Bu konuyu bilmemiz harfi tarihten sonraki harfin şeddeli mi şeddesiz mi okunacağını tesbit etmemiz için zorunludur.

KAMERİ HARFLER

Bir kelimenin başında aşağıdaki cümlelerin bütününde yer alan 14 harften biri bulunursa kendisiyle birleşen **أل** takısının lâmı cezimli (ل) okunur:

أَبْعَ حَجَّكَ وَحَفَّ عَقِيمَهُ

Örnekleri:

	<u>Nekre</u>	<u>Ma'rife</u>		<u>Nekre</u>	<u>Ma'rife</u>		
أ	أَذَانٌ	الْأَذَانُ	ezan	خ	خَبْزٌ	الْخَبْزُ	ekmek
ب	بَيْتٌ	الْبَيْتُ	ev	ف	فَرَسٌ	الْفَرَسُ	kısrak
غ	غَنِيٌّ	الْغَنِيُّ	zengin	ع	عَرَبِيَّةٌ	الْعَرَبِيَّةُ	Arapça
ح	حَجٌّ	الْحَجُّ	hac	ق	قَمَرٌ	الْقَمَرُ	ay
ج	جَارٌ	الْجَارُ	komşu	ي	يَوْمٌ	الْيَوْمُ	gün
ك	كَاتِبٌ	الْكَاتِبُ	katip	م	مَوْتٌ	الْمَوْتُ	ölüm
و	وَطَنٌ	الْوَطَنُ	vatan	ه	هِجْرَةٌ	الْهِجْرَةُ	hicret

ŞEMSİ HARFLER

Arapça'nın geriye kalan diğer harfleri de şemsi harflerdir. **أل** takısından sonra gelen kelime bu geriye kalan harflerden biriyle başlarsa **أل** takısının lâmı (ل) okunmaz, yanındaki harf şeddelendir. Fakat okunmasa bile **أل** takısı gene de yazılır. Örnekleri:

	<u>Nekre</u>	<u>Ma'rife</u>		<u>Nekre</u>	<u>Ma'rife</u>		
ت	تَلْمِيزٌ	التَّلْمِيزُ	öğrenci ²	ث	ثَوْبٌ	الثَّوْبُ	elbise
د	دِينٌ	الدِّينُ	din	ذ	ذَيْبٌ	الذَّيْبُ	kurt
ز	زَمَانٌ	الزَّمَانُ	zaman	ر	رَجُلٌ	الرَّجُلُ	adam
س	سُورَةٌ	السُّورَةُ	sûre	ش	شَجَرَةٌ	الشَّجَرَةُ	ağaç
ص	صَدِيقَةٌ	الصَّدِيقَةُ	kız arkadaş	ط	طَائِرَةٌ	الطَّائِرَةُ	uçak
ض	ضَلَالَةٌ	الضَّلَالَةُ	dalâlet, sapıklık	ظ	ظَاهِرٌ	الظَّاهِرُ	zahir, açık

² Şeddenin altında verilen harekenin esreyi, üstünde verilen harekenin fethayı işaret ettiğini hatırlayınız.

ن نَارُ ateş ل لَيْلُ gece
ش شَمْسُ güneş

*****

ALİŞTIRMALAR

1. Aşağıdaki kelimeleri marife (belirli) yapınız ve ileride kurulacak cümleler için manalarını üçer kere yazmak suretiyle ezberleyiniz.

فِكْرٌ fikir	شُكْرٌ şükür	جَمَلٌ deve
لَحْمٌ et	ظُلْمَةٌ karanlık, zulmet	بَيْتٌ ev
عَمٌّ amca	هَرَّةٌ kedi	جَبَلٌ dağ
يَمِينٌ sağ	يَسَارٌ sol	ضَرَرٌ zarar
وَرَقٌ kağıt	وَلَدٌ erkek çocuk	ابْنٌ oğlan
أَبٌ baba	حِصَانٌ at	بِنْتٌ kız
ظِلٌّ gölge	مَكْتُوبٌ mektup	تَجْوِيدٌ tecvit
بَلَدٌ ülke, memleket	تَائِبٌ tövbe eden	فَقِيرٌ fakir

2. Aşağıdaki isimleri nekre (belirsiz) yapınız.

الطِّفْلُ (küçük) erkek çocuk	الطِّفْلَةُ (küçük) kız çocuk	الشِّتَاءُ kış
التِّلْمِذُ erkek öğrenci	التِّلْمِذَةُ kız öğrenci	الْمَرْأَةُ=امْرَأَةٌ kadın
الدَّرْسُ ders	الرَّجُلُ adam	الْخُبْزُ ekmek
اللَّحْمُ et	الضَّجِيجُ gürültü	الْفَرَسُ kısrak(dişi at)
الصَّيْفُ yaz	التَّلْبُ tilki	المَاءُ su
السَّمَكُ balık	السَّمَاءُ gök	الدَّجَاجَةُ tavuk
التَّاجِرُ tüccar	الرَّمْحُ kargı-mızrak	البَابُ kapı
الحِصَانُ at (erkek at)		

3. Aşağıdaki kelimelerin nekre ve marife olanlarını iki ayrı grupta toplayarak defterinize yazınız.

الدَّفَاتِرُ defterler	الدَّفْتَرُ defter	الزَّهْرَةُ çiçek
المَدْرَسَةُ okul	بَابٌ kapı	نَافِذَةٌ pencere
دَرْسٌ ders	خُبْزٌ ekmek	الْعُرْفَةُ oda

الْقَمَرُ ay	الْأُمُّ anne	الْمُسْلِمُ müslüman erkek
بَيْتٌ Ev	النَّجْمُ yıldız	الْمُسْلِمَةُ müslüman kadın
الرَّجُلُ adam	الْمُلْكُ mülk	عَالِمٌ bilgin
الْإِبْنُ oğul	صَبَاحٌ sabah	دَجَاجَةٌ tavuk
الْمَاءُ su	الْمَرْأَةُ kadın	الشَّمْسُ güneş

FİİL

Zamana bağlı olarak bir işin, bir halin veya bir hareketin oluşunu belirten kelimelere fiil denir. Arapça'da iki temel fiil çekimi vardır. Diğer kalıplar bu ikisinden türetilir. Bunlar fiil-i mâzî (geçmiş zaman) ve fiil-i muzâri (geniş zaman, şimdiki zamanın karşılığı)dır.

FİİL-İ MÂZİ

Türkçe'mizdeki –di'li geçmiş zamana denir. Geçmişte daha önce yapılmış bir işi bildirir. (Türkçe'deki ...di-dı, dü-du, ti-tı, tü-tu eklerini sağlar).

كَتَبَ yazdı	عَلِمَ bildi	نَصَرَ yardım etti
أَكَلَ yedi	شَرِبَ içti	فَتَحَ açtı
حَضَرَ geldi	وَجَدَ buldu	ضَرَبَ vurdu
كَسَرَ kırdı	رَكِبَ bindi	شَكَرَ teşekkür etti, şükretti
سَمِعَ duydu, işitti	دَخَلَ girdi	دَرَسَ ders yaptı, eğitim gördü
ذَهَبَ gitti	نَشَرَ yaydı	قَطَعَ kesti

Yukarıda fiile örnek olarak gösterilen kelimeler geçmişte yapılmış bir işi bildirmekte ve erkek için kullanılmaktadır. Kadın için kullanıldıklarında yukarıdaki fiillerin sonuna cezimli ت harfi eklenir. Erkekten kullanılanlara Arapça'da müzekker (eril), kadında kullanılanlara müennes (dişi) denir. Örnekler:

كَتَبَ den →	كَتَبَتْ (o kadın) yazdı
أَكَلَ den →	أَكَلَتْ (o kadın) yedi
وَجَدَ den →	وَجَدَتْ (o kadın) buldu

Arapça'da kendinden bahsedilene yani üçüncü şahsa; erkek için gâib, kadın için gâibe denir.

FİİL-İ MAZİ ÇEKİM TABLOSU

	Cemi (Çoğul)	Müsennâ (İkil)Tesniye	Müfred (Tekil)	
Müzekker	كَتَبُوا (Onlar) yazdılar	كَتَبَا (O ikisi) yazdı	كَتَبَ (O) yazdı	Gâib (3. şahıs)
Müennes	كَتَبْنَ (Sizler) yazdınız	كَتَبْتَا (Siz ikiniz) yazdınız	كَتَبْتُ (Sen) yazdım	Gâibe
Müzekker	كَتَبْتُمْ (Sizler) yazdınız	كَتَبْتُمَا (Siz ikiniz) yazdınız	كَتَبْتُ (Sen) yazdım	Muhâtab (2. şahıs)
Müennes	كَتَبْتُنَّ (Sizler) yazdınız	كَتَبْتُمَا (Siz ikiniz) yazdınız	كَتَبْتُ (Sen) yazdım	Muhâtaba
Müzek.+Müe.	كَتَبْنَا (Bizler) yazdık	كَتَبْنَا (İkimiz) yazdık	كَتَبْتُ (Ben) yazdım	Mütekellim (1.şahıs)

FÂİL (Özne)

Fâil (özne), bir işi yapana denir. Harekesi ötre ya da ötre tenvin olur. Fiile kim ya da ne sorusunu sorduğumuzda aldığımız cevap fâildir. Fiil ile fâil arasında müzekkerlik (erkeklik), müenneslik (dişilik), tekillik çoğulluk bakımından uyum olması şarttır.

	Fâil	Fiil
Çocuk gitti (Kim gitti?)	الْوَلَدُ	ذَهَبَ
Kız okudu (Kim okudu?)	الْبِنْتُ	قَرَأَتْ
Öğrenci oturdu (Kim oturdu?)	التَّلْمِيذُ	جَلَسَ
Bir adam çıktı (Kim çıktı ?)	رَجُلٌ	خَرَجَ

Not: Yukarıdaki örneklerde olduğu gibi harf-i tarifli kelime cümle ortasında geldiği takdirde geçiş önceki kelimenin harekesiyle olur. Ancak (قَرَأَتْ) fiilinde olduğu gibi müennes (ت) si almış kelimedden sonra elif-lamlı yani harfi tarifli kelime gelirse, geçiş esre ile olur. Harfi tarifsiz yani tenvinli kelime varsa müennes te'si (ت) cezimli halini muhafaza eder: (قَرَأَتْ بِنْتُ) (Bir kız okudu) gibi.

MEF'ÛLUN BİH (Tümleç)

Mef'ûlun bih; kendisine iş yapılanı bildiren isimdir. Harekesi üstün (ـَ) ya da üstün tenvin olur (أ). Fiile neyi, kimi sorusunu sorduğumuzda aldığımız cevap mef'ûldür. Fiil ile fâil arasında olması gereken müzekker-müennes uyumu şartı mef'ûlün bihle diğerleri arasında yoktur. Yâni mef'ûlün bih'in fiil ya da fâil ile müzekkerlik müenneslik, tekillik çoğulluk vs. açısından uyumlu olma şartı aranmaz. Örnekler:

	Meful	Fâil	Fiil
Öğrenci dersi yazdı (Neyi yazdı?)	الدَّرْسِ .	التَّلْمِيذُ	كَتَبَ
Baba suyu içti (Neyi içti?)	المَاءِ .	الْبَابُ	شَرِبَ
Öğrenci bir kitap okudu (Ne okudu?)	كِتَابًا .	التَّلْمِيذُ	قَرَأَ
Halit öğrenciye vurdu (Kime vurdu?)	التَّلْمِيذِ .	حَالِدٌ	ضَرَبَ

Yukarıdaki örneklerde görüldüğü gibi müstakil olarak fâilin açıkça yazılışı (öğrenci, baba, Halit gibi) **gâib fiil kullanıldığında** gerçekleşir. Muhâtab ve mütekellim fiillerde fiil ve fâil birarada olur. Yine de fiile aynı sorular (neyi, kimi, kime) sorulduğunda alınan cevap mef'ûldür ve harekesi üstündür:

Dersi yazdım (Neyi yazdım?)	الدَّرْسِ .	كَتَبْتُ
Suyu içtiniz (Neyi içtiniz?)	المَاءِ .	شَرِبْتُمْ
Halid'e sordun (Kime sordun?)	حَالِدًا .	سَأَلْتُ
Bir kitap okudunuz (Neyi okudunuz)(belirtisiz nesne)	كِتَابًا .	قَرَأْتُمْ
Öğrenciye vurdun (Kime vurdun?)	التَّلْمِيذِ .	ضَرَبْتُ

Vasıl Hemzesi

Belirtme takısı olan harf-i tarif yani اَلْ takısının hemzesi söz başlarında okunur: اَلْوَلَدُ

.ذَهَبَ (el-veledü zehebe) Çocuk gitti.

Bu cümlede fâil başta geldiğinden اَلْ takısı olduğu gibi okunmuştur. Aynı اَلْ takısı söz arasında gelirse elifi, yazıldığı halde okunmaz. Geçişte yazıldığı halde okunmayan bu hemzeye **hemze-i vasıl** (vasıl hemzesi) denir:

.ذَهَبَ الْوَلَدُ (zehebel veledü) Çocuk gitti.

Kelime başındaki vasıl hemzesinin elifinin üzerine (أ) işareti konmaz. Yani (أ | أ) şeklinde değil (أ | أ) şeklinde yazılır: (الْوَلَدُ - التَّلْمِيذُ) gibi.

Vasıl hemzesiyle ilgili kaideleri şöyle özetleyebiliriz:

1) a- Vasıl hemzesiyle başlayan kelimedenden önce, yani اَلْ takısından önce (üstün, esre, ötre şeklinde) hareke varsa geçişte اَلْ takısının hemzesi (أ) harekelenmez. Harekeden sonra gelen elif lâm'lı (harf-i tarifli) kelime, kamerî harflerden biriyle başlıyorsa doğrudan evvelki kelimenin harekesiyle lâm'a (ل) cezim verilir. Örnek:

.ذَهَبَ الْوَلَدُ (zehebel veledü)	Çocuk gitti.
.ضَرَبْتُ الْوَلَدِ (darabtü'lvelede)	Çocuğu dövdüm.

أَخَذْتُ الْقَلَمَ. (ehaztü'l-kaleme) Kalemi aldım.

شَرِبْتُ الْمَاءَ. Suyu içtin.

دَخَلَ الْبَيْتَ. Eve girdi.

حَضَرَ الْعَمُّ. Amca geldi.

b- Harekeden sonra gelen elif lââm'lı (harf-i tarifli) kelime, şemsî harflerden biriyle başlıyorsa doğrudan önceki kelimenin harekesiyle şemsi harf şeddelenir. Harf-i tarif yazılı olduğu halde okunmaz. Örnek:

أَخَذْتُ الدَّفْطَرَ. (Ehaztü'd-deftera) Defteri aldım.

شَرِبْتُ الزَّمْزَمَ. (Şeribte'z-zemzeme) Zemzemi içtin.

دَخَلَ الدُّكَّانَ. (Dehale'd-dükkâne) Dükkana girdi.

حَضَرَ الطَّعَامَ. (Hadara't-taâmü) Yemek geldi.

2) Vasıl hemzesiyle başlayan kelimelere kendilerinden önce sonu sâkin (cezimli) bir kelime birleştirilirken esre ile geçiş yapılır.

İlk harf-i kamerî olan bir kelimedede geçiş:

كَتَبَتِ الْبِنْتُ الدَّرْسَ. (Ketebeti'l-bintu'd-derse) Kız dersi yazdı.

İlk harfî şemsî olan bir kelimedede geçiş:

كَتَبَتِ الدَّرْسَ. (Ketebeti'd-derse) (Kız) dersi yazdı.

Ancak ثُمَّ zamirinde geçiş ötre ile yapılır ve bu kaideden hariçtir:

كَتَبْتُمُ الدَّرْسَ. (Ketebtümü'd-derse) Dersi yazdınız (müz.).

سَمِعْتُمُ الْخَبَرَ. (Semi'tümü'l-habera) Haberi işittiniz (müz.).

3) Harf-i tariften önce tenvinli (nekre) bir kelime yer alırsa geçiş, tenvinin nûnuna esre vermek suretiyle gerçekleşir:

كَتَبَ حَالِدٌ الدَّرْسَ. (Ketebe Hâlidünidderse) Halit dersi yazdı.

قَرَأَ عَادِلٌ الْكِتَابَ. (Karae Âdilünikitabe) Âdil kitabı okudu.

CÜMLE

Tam bir fikir anlatan kelime topluluğuna cümle denir. Arapça'da cümle ikiye ayrılır:

a) İsim cümlesi

b) Fiil cümlesi

İsimle başlayan cümlelere isim cümlesi, fiille başlayan cümlelere ise fiil cümlesi denir.

أَوَّلِدُ رَكِبَ الْحِصَانِ. (Çocuk ata bindi).

أَبْنْتُ رَكِبْتُ الْحِصَانِ. (Kız ata bindi).

İsimle başladığı için isim cümlesidir.

رَكِبَ أَوَّلِدُ الْحِصَانِ. (Çocuk ata bindi).

رَكِبْتُ أَبْنْتُ الْحِصَانِ. (Kız ata bindi).

Fiille başladığı için fiil cümlesidir.

Arapça'da genellikle cümleler fiil cümlesi olarak kurulur. Bir cümle önce fiille başlar, sonra fâil (özne) sonra da varsa mef'ûl (tümleç) dediğimiz geriye kalanla devam eder.

رَكِبَ أَوَّلِدُ الْحِصَانِ.
Meful Fâil Fiil

Cümlede vurgulamak istediğimiz şey fâilin bizzat kendisi olduğu takdirde fâil başa getirilebilir ancak cümle artık fiil cümlesi değil isim cümlesi olur. İsim cümlesinin elemanlarına ise mübtedâ (özne) ve haber (geriye kalan) denir. Mübtedâ esâsen isim cümlesinin fâili yerindedir. Sadece isim cümlesi olduğu için elemanlarının ismi değişmiştir³:

أَوَّلِدُ رَكِبَ الْحِصَانِ.
Meful Haber Mübtedâ
Fiil Fâil

☞ Görüldüğü gibi gibi yukarıda verilen fiil cümlesi örnekleri, fiil-i mâzînin müfred gâib ve müfred gâibesinden seçilmiştir.

*****

ALİŞTIRMALAR

(Müfred gâib ve müfred gâibelerle ilgili cümle alıştırmaları)

1. Aşağıdaki kelimeleri üçer kere defterinize yazınız.

أَلْحَدِيقَةُ	bahçe	الزُّجَّاجُ	cam	رَسَمَ	resim yaptı
الزَّهْرَةُ	çiçek	أَبْنْتُ	kız	جَلَسَ	oturdu
الشَّجَرَةُ	ağaç	غَسَلَ	yıkadı	قَطَفَ	kopardı
أَلْوَجِبُ	ödev, görev	دَرَسَ	ders yaptı	وَقَفَ	ayağa kalktı, durdu

2. Aşağıdaki cümleleri ikişer kere defterinize yazınız.

غَسَلَتِ الْمَرْأَةُ الْحَدِيقَةَ.	Kadın bahçeyi yıkadı.	دَرَسَ الْإِبْنُ.	Oğlan ders yaptı.
قَطَفَ أَوَّلِدُ الزَّهْرَةَ.	Çocuk çiçeği kopardı.	رَسَمَ شَجَرَةً.	Bir ağaç çizdi.

³ Mübtedâ haberle ilgili geniş açıklama daha sonra verilecektir.

كَتَبَتْ فَاطِمَةُ الْوَأَجِبَ. Fatıma ödevi yazdı. جَلَسَتْ الْبِنْتُ. Kız oturdu.
كَسَرَ الْوَلَدُ الرَّجَاجَ. Çocuk camı kırdı. وَقَفَ الرَّجُلُ. Adam durdu.

3. Aşağıdaki cümleleri Türkçe'ye çeviriniz.

1- كَتَبَتْ فَاطِمَةُ الدَّرْسَ. 2- كَتَبَ خَالِدٌ الدَّرْسَ.
3- نَصَرَتْ عَائِشَةُ الْحِصَانَ. 4- نَصَرَ جَمَالٌ الْحِصَانَ.
5- فَتَحَتْ الْمَرْأَةُ الْبَابَ. 6- فَتَحَ مُحَمَّدٌ الْبَابَ.
7- رَكِبَتِ الْمَرْأَةُ الْفَرَسَ. 8- رَكِبَ الرَّجُلُ الْفَرَسَ.

4. Aşağıdaki cümleleri Arapça'ya çeviriniz.

1. Halid dersi bildi. 2. At suyu içti.
3. Halid kalemi buldu. 4. Fatıma dersi bildi.
5. Kısrak suyu içti. 6. Aişe eti yedi.
7. Fatıma bir kalem buldu.

5. Aşağıdaki cümlelerdeki boşluklara öğrendiğiniz fiilleri kullanınız.

1- ..... الرَّجُلُ الدَّرْسَ. 2- ..... الْمَرْأَةُ الْبَابَ.
3- ..... الْمَرْأَةُ الدَّرْسَ. 4- ..... خَالِدٌ الْبَابَ.
5- ..... الْحِصَانَ الْمَاءَ. 6- ..... فَاطِمَةُ الْحِصَانَ.
7- ..... جَمَالٌ الْفَرَسَ. 8- ..... عَائِشَةُ اللَّحْمَ.
9- ..... الْحِصَانَ الْفَرَسَ. 10- ..... مُحَمَّدٌ الْبَابَ.

6. Aşağıdaki fiillerin manasını söyleyip kendi siygalarına ait cümleler kurunuz.

أَكَلَ - فَتَحَتْ - كَتَبَ - نَصَرَتْ - عَلِمَ - وَجَدَ
كَتَبَتْ - نَصَرَ - أَكَلَتْ - فَتَحَ - ذَهَبَ - رَكِبَتْ

MAZI FİİLİN MÜFRED MUHÂTAB VE MÜTEKELLİM ÖRNEKLERİ

Müfred Müzekker Muhatap Örnekleri:

كَتَبْتَ yazdın → كَتَبَ den → (Sen) dövdün ضَرَبْتَ den → ضَرَبَ
وَجَدْتَ buldun → وَجَدَ den → (Sen) bildin عَلِمْتَ den → عَلِمَ
اَفْتَحْتَ açtın → فَتَحَ dan → (Sen) içtin شَرِبْتَ den → شَرِبَ

Görüldüğü gibi, mesela üçüncü şahıs كَتَبَ fiilinin sonunu cezim yapıp üstün okunuşlu bir ت harfi eklediğimizde karşımızdakine yani muhâtaba seslenmiş oluruz. Bu sona eklenen ت harfine muhatap zamiri denir.

Müfred Müennes Muhâtaba Örnekleri:

Kadına seslendiğimizde muhâtab zamiri olan ت harfini esre ت olarak okuruz. Türkçe’de muhâtaba ikinci şahıs deriz.

وَجَدْتِ (Sen kadın) buldun	أَكَلْتِ (Sen kadın) yedin
عَلِمْتِ (Sen kadın) bildin	نَصَرْتِ (Sen kadın) yardım ettin
شَرِبْتِ (Sen kadın) içtin	فَتَحْتِ (Sen kadın) açtin

Müfred Mütakellim Örnekleri:

Esre ya da üstün ت leri ötre olarak okursak o zaman kendimizden yani birinci şahıs olan mütakellimden (konuşandan) bahsetmiş oluruz:

كَتَبْتُ yazdım	حَضَرْتُ geldim
شَرِبْتُ içtim	ذَهَبْتُ gittim
فَتَحْتُ açtım	وَجَدْتُ buldum

Arapça’da bu tekil (müfred) fiile “mütakellim vahde” denir. Türkçe’de ise birinci şahıs denir. Böylece müfred bölümleri şu şekilde özetleyebiliriz:

كَتَبْتُ	كَتَبْتَ كَتَبْتِ	كَتَبَ كَتَبَتْ
Ben yazdım	Sen yazdın	O yazdı

ALİŞTIRMALAR

(Müfred muhâtab-müfred muhâtaba ve müfred mütakellimle ilgili cümle alıştırmaları)

1. Aşağıdaki kelimeleri üçer kere defterinize yazınız

السَّيَّارَةُ araba	الْخَبْرُ haber	لَبَسَ giydi
الرِّسَالَةُ mektup	تُفَاحَةٌ elma	خَلَقَ yarattı, halketti
الصُّورَةُ resim	الْمَلَابِسُ elbiseler	رَسَمَ resim çizdi
الْقَهْوَةُ kahve	الطَّعَامُ yemek	سَمِعَ işitti, duydu
الشَّايُ çay	الْمَطْبَخُ mutfak	حَمَلَ taşıdı
الْبُرْتُقَالُ portakal	الْحَقِيْبَةُ çanta	عَمِلَ yaptı, işledi
الْيَوْمَ bugün	الْكُرَّةُ top	لَعِبَ oynadı
الْحِذَاءُ ayakkabı	النَّصِيْحَةُ nasihat	جَلَسَ oturdu
السُّؤَالُ soru	الْأَرْضُ yeryüzü	لَا hayır
الْمُدْرِسَةُ öğretmen (bayan)	نَعَمْ evet	

المُدْرَسُ öğretmen (bay) هَلْ - أ ...mi, mı (Soru edatları)

2. Aşağıdaki cümleleri ikişer kere defterinize yazınız.

- لَبَسْتُ الْحِذَاءَ. Ayakkabıyı giydim. سَمِعْتُ النَّصِيحَةَ. Nasihatı işittim.
عَلِمْتُ السُّؤَالَ. Soruyu bildin (müe.). هَلْ رَسَمْتَ الصُّورَةَ. Resmi çizdin mi? (müz.)
أَكَلْتُ الْبُرْتُقَالَ. Portakalı yedin. نَعَمْ ، رَسَمْتُ الصُّورَةَ. Evet, resmi çizdim.
فَتَحْتُ الْحَقِيْبَةَ. Çantayı açtım. وَجَدْتُ الْكِتَابَ. Kitabı buldun (müe.).
فَتَحَ الْحَقِيْبَةَ. Çantayı açtı. هَلْ سَمِعْتَ الْخَبَرَ؟ Haberi işittin mi?
قَرَأْتُ قِصَّةً. Bir kıssa okudum. نَعَمْ سَمِعْتُ الْخَبَرَ. Evet haberi işittim.
عَمِلْتُ الطَّعَامَ الْيَوْمَ. Bugün yemeği yaptım. حَمَلْتُ دَفْتَرًا. Bir defter taşıdım.
سَمِعْتُ النَّصِيحَةَ. Nasihatı işittim. هَلْ عَمِلْتَ الْوَأَجِبَ؟ Ödevi yaptın mı?
لَعِبْتُ الْكُرَةَ. Top oynadım. لَا ، قَرَأْتُ الْكِتَابَ. Hayır, kitabı okudum.
دَخَلْتُ الْمَطْبَخَ وَ عَمِلْتُ الْقَهْوَةَ. Mutfağa girdim ve kahveyi yaptım.

3. Aşağıdaki cümleleri Arapça'ya çeviriniz.

1. Arabayı yıkadım.
2. Aişe elbiseleri yıkadı.
3. Bahçeye girdin ve oturdun.
4. Muhammed bir mektup okudu.
5. Zeynep bir elma yedi.

4. Aşağıdaki muhatap ve mütekellim fiillerden oluşan cümleleri manalandırınız.

- 1- رَكِبْتُ الْحِصَانَ.
- 2- رَكِبْتَ الْحِصَانَ.
- 3- ضَرَبْتُ الْوَلَدَ.
- 4- ضَرَبْتَ الْوَلَدَ.
- 5- فَتَحْتُ الْبَابَ.
- 6- شَرِبْتُ الْمَاءَ.
- 7- وَجَدْتُ الْقَلَمَ..
- 8- وَجَدْتَ الْقَلَمَ.

5. Aşağıdaki fiillerin Türkçe karşılıklarını söyleyiniz.

- ضَرَبَ - عَلِمْتُ - أَكَلْتُ - شَرِبْتُ - ضَرَبْتُ - كَتَبْتُ - فَتَحْتُ - عَلِمَ - فَتَحْتُ - أَكَلْتُ -
أَكَلْتُ - نَصَرْتُ - وَجَدْتُ - فَتَحَ - شَرِبْتُ - نَصَرْتُ - كَتَبَ - شَرِبَ - نَشَرَ - كَتَبْتُ -
فَتَحْتُ - رَكِبْتُ

MAZİ FİİLERDE TESNİYE

(MÜSENNÂ YA DA İKİL)

Bir işin iki kişi tarafından yapıldığını anlatmak için üçüncü şahıs tekil fiilin sonuna harekesiz bir elif (ا) ekleriz.

Tesniye Müzekker (erkek) Gâib Örnekleri:

ضَرَبَ den → ضَرَبَا ikisi dövdü   فَتَحَ dan → فَتَحَا ikisi açtı
عَلِمَ den → عَلِمَا ikisi bildi   وَجَدَ den → وَجَدَا ikisi buldu
شَرِبَ den → شَرِبَا ikisi içti   أَكَلَ den → أَكَلَا ikisi yedi

هَلْ أَحْمَدُ وَ عُمَرُ فَتَحَا الْبَابَ ؟ Ahmed ve Ömer kapıyı açtılar mı?

هَلْ أَحْمَدُ وَ عُمَرُ سَمِعَا الْخَبَرَ ؟ Ahmed ve Ömer haberi işittiler mi?

Tesniye Müennes (kadın) Gâibe Örnekleri:

ضَرَبَتْ den   ضَرَبْتَا ikisi dövdü   فَتَحَتْ فَتَحْتَا ikisi açtı
عَلِمَتْ den   عَلِمْتَا ikisi bildi   وَجَدَتْ وَجَدْتَا ikisi buldu
شَرِبَتْ den   شَرِبْتَا ikisi içti   أَكَلَتْ أَكَلْتَا ikisi yedi

هَلْ زَيْنَبُ وَ فَاطِمَةُ فَتَحْتَا الْبَابَ ؟ Zeynep ve Fâtıma kapıyı açtılar mı?

هَلْ زَيْنَبُ وَ فَاطِمَةُ سَمِعْتَا الْخَبَرَ ؟ Zeynep ve Fâtıma haberi işittiler mi?

Tesniye Muhâtab - Muhâtaba Örnekleri:

Fiilin sonuna müzekker için de müennes için de aynı olmak üzere ثُمَّا dediğimiz tesniye muhatap zamiri eklenir.

ضَرَبْتُمَا ikiniz vurdunuz   فَتَحْتُمَا ikiniz açtınız
عَلِمْتُمَا ikiniz bildiniz   وَجَدْتُمَا ikiniz buldunuz
شَرِبْتُمَا ikiniz içtiniz   أَكَلْتُمَا ikiniz yediniz

هَلْ فَتَحْتُمَا الْبَابَ ؟ İkiniz kapıyı açtınız mı?

هَلْ سَمِعْتُمَا الْخَبَرَ ؟ İkiniz haberi işittiniz mi?

Tesniye Mütakallim Örnekleri:

Mütakallimlerin yani birinci şahısların tesniyesi ile cemisi aynıdır. İki veya daha fazla kişi için hep çoğul olarak نَا gelir:

فَتَحْنَا ikimiz açtık veya biz açtık   وَجَدْنَا ikimiz bulduk veya biz bulduk gibi

فَتَحْنَا الْبَابَ. İkimiz kapıyı açtık.

سَمِعْنَا الْخَبَرَ. Haberi işittik.

*****

ALİŞTIRMALAR

1. Aşağıdaki soru kelimelerini yanlarındaki kısaltılmış halleriyle birlikte üçer kere defterinize yazınız ve ezberleyiniz.

مَنْ kim	عَلَى مَاذَا (عَلَامٌ) ne üzerine
مَاذَا - مَا ne	عَنْ مَاذَا (عَمٌّ) ne hakkında, neden
لِمَاذَا (لِمَ) niçin	مِنْ مَا (مِمَّا) hangi şeyden, neden
بِمَاذَا (بِمَ) ne ile	مِنْ مَنْ (مِمَّنْ) kimden
أَيْنَ nerede	هَلْ - أ mi, mı
مِنْ أَيْنَ nereden	كَيْفَ nasıl
إِلَى أَيْنَ nereye	مَتَى ne zaman
بِكَمْ kaç	كَمْ kaç

Not: Soru kelimeleri cümlenin başına gelir ve kendinden sonra gelen kelimenin harekesine etki etmezler.

2. Aşağıdaki cümleleri ikişer kere defterinize yazınız.

سَمِعْتُمَا النَّصِيحَةَ.	(İkiniz) nasihatı işittiniz (müz-müe.)
هَلْ رَسَمْتَا الصُّورَةَ؟	(İkisi) resmi çizdiler mi? (müe.)
نَعَمْ ، رَسَمْتَا الصُّورَةَ	Evet, (o ikisi) resmi çizdiler.
وَجَدَا الْكِتَابَ.	(İkisi) kitabı buldular (müz.)
هَلْ سَمِعَا الْخَبَرَ؟	(İkisi) haberi işittiler mi? (müz.)
نَعَمْ سَمِعَا الْخَبَرَ.	Evet, (o ikisi) haberi işittiler.
هَلْ عَمِلْتُمَا الْوَأَجِبَ؟	(İkiniz) ödevi yaptınız mı? (müz-müe.)
لَا ، قَرَأْنَا الْكِتَابَ.	Hayır, kitap okuduk. (müz-müe.)
كَيْفَ حَمَلْتَا الدَّفَاتِرَ؟	(İkisi) defterleri nasıl taşıdılar ? (müe.)
سَمِعْنَا النَّصِيحَةَ.	(İkimiz) nasihatı işittik. (müz-müe.)
لَبِسْتُمَا الْحِذَاءَ.	(İkiniz) ayakkabıyı giydiniz (müz-müe.).
عَلِمْتُمَا السُّؤَالَ.	(İkiniz) soruyu bildiniz (müz-müe.).

- مَتَى أَكَلْتُمَا الْبُرْتُقَالَ؟ (İkiniz) portakalı ne zaman yediniz ? (müz-müe.)
 أَيْنَ فَتَحْنَا الْحَقِيْبَةَ؟ (İkimiz) çantayı nerde açtık ? (müz-müe.)
 لِمَاذَا فَتَحَا الْحَقِيْبَةَ؟ (İkisi) çantayı niçin açtılar ? (müz.)
 قَرَأْتُمَا قِصَّةً. (İkiniz) bir kıssa okudunuz. (müz-müe.)
 دَخَلْتُمَا الْمَطْبَخَ وَ عَمِلْتُمَا الْقَهْوَةَ. (İkiniz) mutfığa girdiniz ve kahve yaptınız.
 لَعِبَا الْكُرَةَ. (İkisi) top oynadılar (müz.).
 عَمِلْتَا الطَّعَامَ الْيَوْمَ. (İkisi) bugün yemeği yaptılar (müe.).

3. Aşağıdaki cümlelere uygun fiilleri koyunuz.

- 1 ..... اللَّحْمَ .
 -2 ..... الْوَلَدُ الْبِنْتَ .
 -3 ..... جَمَالَ الدَّرْسَ .
 -4 ..... الْخُبْزَ .

MAZİ FİİLLERDE CEMİ (ÇOĞUL) HALİ

Bir işi ikiden fazla kişi yaptığı zaman müzekker gâib için fiilin sonuna (وا) eklenip **cemî müzekker gâib** yapılmış olur. Örnekler:

- ضَرَبُوا Onlar dövüldüer → den ضَرَبَ
 شَرِبُوا Onlar içtiler → den شَرِبَ
 عَلِمُوا Onlar bildiler → den عَلِمَ
 أَكَلُوا Onlar yediler → den أَكَلَ

Cemî müennes gâibe'de (yani o kadınlarda) fiilin son harfi cezimlenip نْ- eklenir:

- عَلِمْنَ bildiler → عَلِمَ (O bayanlar) yediler → أَكَلْنَ
 كَتَبْنَ yazdılar → كَتَبَ (O bayanlar) içtiler → شَرِبْنَ
 ضَرَبْنَ vurdular → ضَرَبَ (O bayanlar) buldular → وَجَدْنَ

Muhâtab çoğulda; fiilin sonundaki cezimden sonra müzekkerlerde تُمْ müenneslerde تُنَّ eklenir. Örnekler:

Müennes		Müzekker
ضَرَبْتُمْ	dövdünüz	ضَرَبْتُمْ
عَلِمْتُمْ	bildiniz	عَلِمْتُمْ
أَكَلْتُمْ	yediniz	أَكَلْتُمْ

نَصَرْتُمْ	yardım ettiniz	نَصَرْتُمْ
وَجَدْتُمْ	buldunuz	وَجَدْتُمْ
دَخَلْتُمْ	girdiniz	دَخَلْتُمْ

Mütekellimin çoğulu: Birinci şahsın (ben'in) çoğulunda kaide, fiilin sonuna cezimden sonra tesniye için de cemi için de نَا zamirinin eklenmesidir. Erkek ve dişi için aynıdır:

وَجَدَ den →	وَجَدْنَا (Biz-İkimiz) bulduk
أَكَلَ den →	أَكَلْنَا yedik
فَتَحَ den →	فَتَحْنَا açtık
عَلِمَ den →	عَلِمْنَا bildik
شَرِبَ den →	شَرِبْنَا içtik

هَلْ فَتَحْتُمُ الْبَابَ ؟ Kapıyı açtınız mı?

هَلْ سَمِعْتُمُ الْخَبَرَ ؟ Haberi işittiniz mi?

نَعَمْ ، سَمِعْنَا الْخَبَرَ . Evet haberi işittik.

Son iki konuyu özetlersek fiillerin tesniye ve cemi halinin tablosu şöyledir:

Cemi	Tesniye	
كَتَبُوا	كَتَبْنَا	Gâib
كَتَبْنَ	كَتَبْنَا	Gâibe
كَتَبْتُمْ	كَتَبْتُمَا	Muhatap
كَتَبْتُمْ	كَتَبْتُمَا	Muhâtaba
كَتَبْنَا	كَتَبْنَا	Mütekellim

☛ Arapça cümle kuruluşunda fiile birleşik zamirle yani fiil+fail zamirle değil de çocuklar, kızlar, adamlar vb. gibi müstakil olarak gelen fâil, fiilden sonraya kalırsa fiil daima tekil olur. Yani cümle fiil cümlesi olur da fail müstakil olarak çoğul gelse bile başa gelen fiil tekil olur. Sadece fiilin müzekker mi yoksa müennes mi olduğu belirtilir. Bir diğer ifadeyle; fâilin ortada geldiği gâib **fiil cümlesinde**; fâil bizzat cümlede yer aldığında söz konusu fâil, ister tesniye ister cemi olsun baştaki fiil daima tekil yani müfrettir:

رَكِبَتِ الْبَيْتَانَ الْحِصَانَ (İki kız ata bindi)⁴.

⁴ Bir ismi ikil yapmak için müfred (tekil) ismin sonuna (-آن) takısı eklenir: (الْبَيْتُ) (ev) → (الْبَيْتَانِ) (iki ev), (الْمَرْأَةُ) (kadın) → (الْمَرْأَتَانِ) (iki kadın), (الرَّجُلُ) (adam) → (الرَّجُلَانِ) (iki adam), (وَلَدٌ) (çocuk) → (وَلَدَانِ) (iki çocuk), (

رَكِبَتِ الْبَنَاتُ الْحَصَانَ. (Kızlar ata bindi).

İsim cümlesinde ise durum farklıdır:

İsim cümlesinde fâil başa geldiğinde ortaya konulan fiil, fâilin durumuna göre ya tesniye ya da cemi olarak çekimli halde gelir:

الْبَنَاتُ رَكِبَتَا الْحَصَانَ. (İki kız ata bindi).

الْبَنَاتُ رَكِبْنَ الْحَصَانَ. (Kızlar ata bindi).

Fâil, tesniye ya da cemi olarak bizzat gâib cümlede yer almadığında ise başa gelen fiil tabii ki tesniye ya da çoğul olur:

رَكِبَتَا الْحَصَانَ. İkisi ata bindi (müennes).

رَكِبْنَ الْحَصَانَ. Ata bindiler (müennes).

كَتَبُوا الدَّرْسَ. Dersi yazdılar (müzekker).

Mâzî fiillerle ilgili genel cümle örnekleri:

لَبِسْنَا الْمَلَابِيسَ. Elbiseleri giydik.

سَمِعْنَا النَّصِيحَةَ. Nasihatı işittik.

عَلِمْتُمْ السُّؤَالَ. Soruyu bildiniz (müz.).

أَكَلْتُمُ الْبُرْتُقَالَ. Portakalı yediniz (müe.).

فَتَحُوا الْحَقِييَةَ. Çantayı açtılar (müz.).

فَتَحَ الْحَقِييَةَ. Çantayı açtı.

قَرَأْتُمْ قِصَّةً وَ لَعِبْتُمْ الْكُرَةَ. Bir kıssa okudunuz ve top oynadınız.

دَخَلْنَا الْمَطْبَخَ وَ عَمَلْنَا الْقَهْوَةَ. Mutfağa girdik ve kahve yaptık.

عَمِلْتُمُ الطَّعَامَ الْيَوْمَ. Bugün yemeği yaptınız.

هَلْ رَسَمْتَ الصُّورَةَ. Resmi çizdin mi? (müz.)

نَعَمْ ، رَسَمْتُ الصُّورَةَ. Evet, resmi çizdim.

وَجَدْتُمُ الْكِتَابَ. Kitabı buldunuz (müz.).

هَلْ سَمِعْنَا الْخَبَرَ؟ Haberi işittiler mi?

الْبَنَاتُ (kız) → (الْبَنَاتُ) (iki kız). Burada tesniye ismin de aynı kurala tabi olduğunu belirtmek ve konu bütünlüğünü bozmamak için verilmiştir. İsimlerin tesniyesi bahsinde tekrar ayrıntısıyla işleneceğinden sadece örnek gözüyle bakılmalı, ayrıntısı konusuna bırakılmalıdır.

نَعَمْ سَمِعْنَا الْخَبَرَ.	Evet, haberi işittiler.
هَلْ عَمِلُوا الْوَأَجِبَ؟	Ödevi yaptılar mı?
لَا، قَرَأُوا الْكِتَابَ.	Hayır, kitap okudular.
حَمَلْنَا الدَّفَاتِرَ.	Defterleri taşıdılar.
سَمِعْتُمُ النَّصِيحَةَ.	Nasihati işittiniz.
عَائِشَةُ وَ فَاطِمَةُ وَ زَيْنَبُ دَخَلْنَ الْمَطْبِخَ.	Aişe, Fatıma ve Zeynep mutfağa girdiler.
دَخَلَتْ عَائِشَةُ وَ فَاطِمَةُ وَ زَيْنَبُ الْمَطْبِخَ.	Aişe, Fatıma ve Zeynep mutfağa girdi.
حَالِدٌ وَ عَادِلٌ وَ عُمَرُ دَخَلُوا الْمَطْبِخَ.	Halit, Adil ve Ömer mutfağa girdiler.
دَخَلَ حَالِدٌ وَ عَادِلٌ وَ عُمَرُ الْمَطْبِخَ.	Halit, Adil ve Ömer mutfağa girdi.
النِّسَاءُ أَكَلْنَ الطَّعَامَ.	Kadınlar yemeği yediler.
أَكَلَتِ النِّسَاءُ الطَّعَامَ.	Kadınlar yemeği yedi.
الرِّجَالُ سَمِعُوا الْخَبَرَ.	Erkekler haberi işittiler.
سَمِعَ الرِّجَالُ الْخَبَرَ.	Erkekler haberi işitti.

OLUMSUZ MAZİ FİİL

Öğrendiğimiz mâzî fiilin başına مَا olumsuz takısı (harfu nefy) eklenirse mâzî fiilini olumsuzlaştırır. Örnek:

كَتَبْتُ	yazdım	مَا كَتَبْتُ	yazmadım
عَلِمُوا	bildiler	مَا عَلِمُوا	bilmediler
شَرِبْتُمْ	içtiniz	مَا شَرِبْتُمْ	içmediniz
مَا نَصَرْتُ	yardım etmedim	مَا نَصَرْتُمْ	yardım etmediniz
مَا نَصَرْتُمَا	ikiniz yardım etmediniz		

مَا فَتَحْتُمُ الْبَابَ. Kapıyı açmadınız.

مَا ضَرَبْتَ الْحِصَانَ. Ata vurmadın.

ضَرَبْتَ الْحِصَانَ. Ata vurdun.

وَجَدْنَا الْقَلَمَ. Kalem bulduk.

مَا وَجَدْنَا الْقَلَمَ. Kalem bulmadık.

حَالِدٌ مَا كَتَبَ الرِّسَالَةَ.	Halit mektubu yazmadı.
عَادِلٌ مَا قَرَأَ الصَّحِيفَةَ.	Adil gazeteyi okumadı.
إِبْرَاهِيمُ مَا أَخَذَ الْقَلَمَ.	İbrahim kalemi almadı.
حَدِيدَةٌ مَا فَتَحَتِ الْكِتَابَ.	Hatice kitabı açmadı.
مَا وَجَدْنَا الْحَقِيْبَةَ.	Çantayı bulmadılar.
مَا فَهَمُّتُمُ الْقُرْآنَ.	Kur'ân'ı anlamadınız.
هَلْ عَمِلْتَ الْوَأَجِبَ أَمْسٍ؟ ⁵	Dün ödevi yaptın mı?
لَا ، مَا عَمِلْتُ الْوَأَجِبَ أَمْسٍ.	Hayır, dün ödevi yapmadım.

*****

ALİŞTIRMALAR

1. Aşağıdaki kelimeleri üçer kere yazınız.

الطَّالِبُ	erkek öğrenci (büyük)	الطَّالِبَةُ	kız öğrenci (büyük)
الطُّلَّابُ	erkek öğrenciler	الطَّالِبَاتُ	kız öğrenciler
التَّلَامِيذُ	erkek öğrenciler (küçük)	التَّلْمِيذَاتُ	kız öğrenciler (küçük)
الْمَكْتَبَةُ	kütüphane	الْجَرَسُ	zil
الْقَهْوَةُ	kahve	الطَّعَامُ	yemek
الشَّايُ	çay	الْمَطْبِخُ	mutfak
الْصَّفُّ	sınıf	النِّسَاءُ	kadınlar
الْفِنْجَانُ	fincan	الْبَنَاتُ	kızlar
الرِّجَالُ	adamlar	فَاطِمَاتُ	Fatıma'lar
الْمُدِيرُ	müdür	وَصَلَ	vardı, geldi ulaştı
بَلَى	evet, bilakis (Olumsuz sorunun cevabı olumlu olduğunda kullanılır).	الْأَوْلَادُ	çocuklar
		عَرَفَ	bildi, tanıdı
		خَالِدُونَ	Hâlit'ler
		النَّافِذَةُ	pençere
		ثُمَّ ⁶	sonra
		مُبَكَّرًا ⁷	erken
		فَعَلَ	yaptı

2. Aşağıdaki cümleleri ikişer kere defterinize yazınız.

التَّلْمِيذَاتُ سَمِعْنَ الْجَرَسَ وَ دَخَلْنَ الصَّفَّ (Kız) Öğrenciler zili duydular ve sınıfa girdiler.
النِّسَاءُ أَكَلْنَ الطَّعَامَ ثُمَّ مَا شَرِبْنَ الشَّايَ Kadınlar yemek yediler sonra çay içmediler.

⁵ (أَمْسٍ) (dün) kelimesi her zaman esre olan mebni (harekesi her zaman aynı olan) zaman zarfıdır.

⁶ Son harfinin harekesi duruma göre değişmeyen (mebni) bir kelimedir. Yakında işlenecektir.

⁷ Nekre kelimelerin sonundaki üstün tenvin, tâ-i merbuta (kapalı ة) hariç elifin üzerine yazılır.

- الرِّجَالُ أَكَلُوا الطَّعَامَ ثُمَّ شَرَبُوا الْقَهْوَةَ Erkekler yemek yediler sonra kahve içtiler.
- هَلْ دَخَلُوا الْمَكْتَبَةَ وَقَرَأُوا كِتَابًا؟ Kütüphaneye girdiler ve bir kitap okudular mı ?
- مَا سَمِعْنَا الْجَرَسَ وَ مَا دَخَلْنَا الصَّفَّ Zili duymadılar ve sınıfa girmediler (mü).
- لِمَاذَا مَا دَخَلْنَا الصَّفَّ؟ Niçin sınıfa girmediler?
- أَمْ مَا سَمِعْنَا الْجَرَسَ؟ Zili duymadınız mı? (müz.)
- بَلَى ، سَمِعْنَا الْجَرَسَ Evet (bilakis), duyduk.
- هَلْ مَا دَخَلْنَا الصَّفَّ؟ Sınıfa girmediler mi ?
- بَلَى ، دَخَلْنَا الصَّفَّ Evet (bilakis) girdiler.
- مَنْ دَخَلَ الصَّفَّ؟ دَخَلَ الْمُدِيرُ. Sınıfa kim girdi? Müdür girdi.
- مَاذَا فَعَلَ الطَّالِبُ؟ Öğrenci ne yaptı?
- عَرَفَ الْمُدِيرَ وَ وَقَفَ Müdürü tanıdı ve ayağa kalktı.

3. Aşağıdaki cümle kuruluşlarını tercüme ediniz.

- 1- النِّسَاءُ كَتَبْنَ الدَّرْسَ. -2 الرِّجَالُ كَتَبُوا الدَّرْسَ.
- 3- الْبَنَاتُ ضَرَبْنَ الْحِصَانَ. -4 الطَّلَابُ ضَرَبُوا الْحِصَانَ.
- 5- فَاطِمَاتُ أَكَلْنَ الْخُبْزَ. -6 خَالِدُونَ أَكَلُوا الْخُبْزَ.
- 7- وَجَدْتُنَّ قَلَمًا. -8 وَجَدْتُمْ قَلَمًا.
- 9- هَلْ شَرِبْتِنَّ الْمَاءَ؟ -10 لَا ، مَا شَرِبْنَا الْمَاءَ.
- 11- أَمْ نَصَرْتِنَّ التَّلْمِيذَ؟ -12 نَعَمْ نَصَرْنَا التَّلْمِيذَ.
- 13- هَلْ مَا أَكَلْتِنَّ الْخُبْزَ؟ -14 بَلَى ، أَكَلْنَا الْخُبْزَ.
- 15- كَتَبْنَا الدَّرْسَ. -16 عَلِمْنَا الدَّرْسَ.
- 17- رَكِبْنَا الْفَرَسَ. -18 وَجَدْنَا الْقَلَمَ.
- 19- فَتَحْتِنَّ الْبَابَ. -20 فَتَحْتُمُ الْبَابَ.
- 21- كَسَرْتُمَا الْفِنْجَانَ. -22 دَخَلْتُمَا الْمَطْبَخَ.
- 23- رَكِبْتِنَّ السَّيَّارَةَ. -24 أَكَلْتُمُ الطَّعَامَ.

4. Aşağıdaki Türkçe cümleleri Arapça'ya çeviriniz.

1. Dersi bildik. 7. Kadınlar ekmeği yediler.
2. Kısrağın suyu içti. 8. Adam kısrağa yardım etti.
3. Kapıyı açmadım. 9. Talebeler kapıyı açtılar.

4. Çocuk ders yazdı.
5. Kız bir kalem buldu.
6. Kız kalemi buldu.

10. Suyu içmedik.
11. Kızlar ekmek yemediler.
12. Talebe kapıyı açmadı.

*****

MÂZÎ FİİL ÇEKİM TABLOSU

(AYNEN EZBERLENECEKTİR)

Sona eklenen zamir	Fiil-i Mâzî	Manası	Gramer kaidesine göre deyimi
	نَصَرَ	Yardım etti	Müfred müzekker gâib
ا	نَصَرَا	İkisi yardım etti	Tesniye müzekker gâib
وَأُو	نَصَرُوا	Yardım ettiler	Cemi müzekker gâib
تْ	نَصَرَتْ	Yardım etti	Müfred müennes gâibe
تَا	نَصَرَتَا	İkisi yardım etti	Tesniye müennes gâibe
نَ	نَصَرْنَ	Yardım ettiler	Cemi müennes gâibe
تَ	نَصَرْتِ	Yardım ettin	Müfred müzekker muhatap
تُمَا	نَصَرْتُمَا	İkiniz yardım ettiniz	Tesniye müzekker muhatap
تُمْ	نَصَرْتُمْ	Yardım ettiniz	Cemi müzekker muhatap
تِ	نَصَرْتِ	Yardım ettin	Müfred müennes muhâtaba
تُمَا	نَصَرْتُمَا	İkiniz yardım ettiniz	Tesniye müennes muhâtaba
تُنَّ	نَصَرْتُنَّ	Yardım ettiniz	Cemi müennes muhâtaba
تُ	نَصَرْتُ	Yardım ettim	Müfred mütekellim vahde
نَا	نَصَرْنَا	İkimiz yardım ettik	Tesniye mütekellim
نَا	نَصَرْنَا	Yardım ettik	Cemi mütekellim

Ezberlenecek tablo hali:

نَصَرُوا	نَصَرَا	نَصَرَ
نَصَرْنَ	نَصَرَتَا	نَصَرَتْ
نَصَرْتُمْ	نَصَرْتُمَا	نَصَرْتِ
نَصَرْتُنَّ	نَصَرْتُمْ	نَصَرْتُ
	نَصَرْنَا	نَصَرْتُ

*****